

Žurnál

Univerzity Palackého v Olomouci

15. ledna 2010

V ČÍSLE:

12

Ročník 19

AFO 2010 má prvního hosta i novou grafiku

- Jubilejní setkání autorů Vydavatelství UP
- Olomoucká refrakční chirurgie – rozhovor s doc. Jiřím Řehákem
- Noví profesori UP
- O cestě do Santiaga de Compostely se Štěpánem Byrtusem
- Oddělení komunikace bude i v novém roce OK
- Univerzitní kalendář

• Ani letos nezůstanou univerzitní komunikační kanály bez obsluhy, a „vytrubování“ informací o dění na UP do všech světových stran tak může pokračovat. S tímto příslibem přejí pracovníci Oddělení komunikace UP úspěšný nový rok, pokud možno s minimem informačních šumů a prázdných slov. Tak tedy: PF 2010 - OK!

(Několik dalších informací také na str. 6.)

-red-, foto J. Vrba ▶

Za odměnu dětský úsměv

Stejně jako v předchozích letech vyhlásila Přírodovědecká fakulta pod záštitou svého děkana prof. Juraje Ševčíka vánoční sbírku na pomoc opuštěným a hendikepovaným dětem, které žijí v Kojeneckém ústavu v Olomouci. Hlavními dárky měly být - a byly - především jednorázové a bavlněné pleny a látkové bavlněné osušky Tetra. Hlavním mottem, kterým se organizátoři na dárcy obraceli, bylo totiž „tušené přání“ obdarovaného batolete: *Když jsem v suchu, směju se. Až vyrostu, nebudu pleny potřebovat. Všechno se naučím. Ale teď jsem ještě mimínko. Plenek potřebujeme móóc, protože je nás tady hodně.*

Mezi dárky, které byly shromažďovány v prostorách fakulty na Envelopě, tř. Svobody a areálu v Holici, se ale objevily také kojenecké výživy, piškoty, perníčky, oblečení, hračky a další. Věnovali je jak zaměstnanci, studenti a absolventi, tak i oslovené firmy, a do sbírky přispěly i maminky z mateřských center celé republiky.

Sbírka proběhla už potřetí; v minulých letech se sbíraly hračky a knihy. V loňském roce se navíc uskutečnila sbírka „Daruj velikonočního zajíčka“. Pro potřeby Kojeneckého ústavu byl využit také výtěžek z tomboly fakultního plesu či dobrovolného vystupného na baletní představení Beatles & Queen pro PŘF v Moravském divadle u příležitosti otevření nové budovy.

Poděkování za úspěšný průběh této i předchozích dobročinných sbírek patří především hlavní organizátorce paní Ireně Vaculové, která působí jako sekretářka Katedry botaniky PŘF.

-dp-, -mav-, foto archiv PŘF

Vědci z Lékařské fakulty UP objevili příčinu koktavosti a znají i lék

Lidé se odnepaměti potýkali s poruchou plynulosti řeči způsobenou koktavostí, ale protože se ještě donedávna nepodařilo prokázat její původ, nebylo možné ji kauzálně léčit. Po usilovném bádání přicházejí vědci z Lékařské fakulty UP nyní s tím, že koktavost je způsobena pneumoobstrukcí, tedy překážkou v plicích, a odstranit ji lze pneumodilatací – uvolněním dýchacích cest. Otevřela se tak cesta ke kauzálnímu zmírňování neplynulosti řečového projevu.

„Nyní již víme, že koktavost lze léčit inhalací prášku formoterolu fumaras dihydricus. Ten odstraňuje křeče hladkého svalstva tracheobronchiálního stromu. Uvedené hladké svalstvo, které nelze vůlí ovládat, obepíná cestu spojující na tři sta milionů plicních sklípků, plicních váčků s průdušnicí. Po jeho inhalaci může léčenec snadněji tvořit hlas a za pomoci budící síly dechového objemu plic je schopen plynule hovořit,“ řekl Žurnálu UP prof. Josef Pešák z Lékařské fakulty UP, který se studiu koktavosti věnuje víc než čtvrt století. Uvedený prášek se vyrábí jako lék a je znám např. astmatikům pod obchodním označením Formoterol švýcarské firmy Novartis.

Sama multicentrická studie věnovaná pneumodilataci probíhala téměř rok a kromě prof. Josefa Pešáka se na ní podíleli také MUDr. Tomáš Grézl, Mgr. Jana Zapletalová, Ph.D., garantem klinického výzkumu BZ-1003-BR byl prof. Vladimír Mihál, CSc.

O výsledcích klinické multicentrické studie BZ 1003 BR informuje článek „Zmírňování koktavosti bronchodilatací β_2 sympatomimetikem formoterolem“ autorů J. Pešáka, J. Zapletalové a T. Grézla publikovaný v Časopise Lékařů Českých 9/2009 (str. 424–428).

Koktavosti je v současné době postiženo kolem šedesáti milionů obyvatel planety. Poruchu plynulosti řeči znaly už nejstarší civilizace v Egyptě, Mezopotámii a Číně.

-map-, foto -jap-

Tři králové opět dorazili i na univerzitu

Novou tradici spojenou se začátkem kalendářního roku se zdají být návštěvy koledníků Tříkrálové sbírky u rektora olomoucké univerzity. Stejně jako loni doputovali Kašpar, Melichar a Baltazar 6. 1. také do rektorovy pracovny, kde prof. Lubomíru Dvořákovi a celé univerzitě popřáli do nadcházejícího roku vše dobré.

Jedenáctý ročník Tříkrálové sbírky probíhal od 6. do 10. 1. Získané finance budou opět využity jak na přímou pomoc lidem v akutní nouzi, tak na rozvoj a z kvalitnění sociálních služeb pro lidi bez domova.

-red-, foto M. Otava

Projekt E-bezpečí třetí v národní kole ECPA 2009

Preventivní, výzkumný a intervenční projekt Krajského úřadu Olomouckého kraje „E-bezpečí“, jehož realizační tým vede hlavní řešitel dr. Kamil Kopecký z Pedagogické fakulty UP, se umístil na třetím místě v rámci národního kola Evropské ceny prevence kriminality (ECPA). Slavnostní předání ocenění proběhlo v koncem roku 2009 v budově Ministerstva vnitra v Praze. Vítězem se stal projekt „PC hra GhettOut – trenážer životních strategií“, který realizovala Společnost TADY A TEĎ ve spolupráci s Krajským úřadem Píseňského kraje, druhé místo obsadil projekt Magistratu hl.m. Prahy „Dětská cena prevence kriminality“.

Projekt „E-bezpečí“ (www.e-bezpeci.cz) se zaměřuje na nebezpečné jevy, které hrozí při užívání nových a stále se vyvíjejících elektronických technologií. Je založen na široké spolupráci se školami z celé České republiky a jeho úkolem je informovat učitele, děti a také rodiče o zmíněných fenoménech. V rámci projektu funguje internetový portál, probíhá i výzkumná činnost, která zkoumá danou problematiku přímo na školách. Projekt má pomoci vytvořit pravidla, která by omezovala zneužívání internetu a mobilních technologií, a díky včasné informovanosti uživatelů snižovala riziko spojené s těmito jevy.

Evropská cena prevence kriminality umožňuje sdílení a výměnu dobré praxe na poli prevence kriminality v rámci EU. Každoročně ji vyhlašuje Evropská síť prevence kriminality (European Crime Prevention Network - EUCPN) s cílem ocenit nejlepší evropský projekt v oblasti prevence kriminality na určené téma. Letos se soutěžilo na téma „Prevenice kriminality a viktimizace mezi dětmi a mladistvými. Současné a budoucí výzvy – škola, kyberprostor a rekrutování do kriminálních skupin“.

Adventní setkání s rektorem UP

Zaměstnanci Rektorátu UP již tradičně přijali pozvání rektora olomoucké univerzity prof. Lubomíra Dvořáka k adventnímu setkání před závěrem kalendářního roku. To loňské se uskutečnilo 18. 12. ve velké zasedací síni RUP.

K výsledkům výzkumu studentů vysokých škol

V polovině loňského prosince zveřejnilo MŠMT výsledky výzkumu, kterého se zúčastnilo 11 743 studentů. Vyplyvá z nich, že celkové životní náklady při denním studiu na veřejné vysoké škole činí v průměru 8 163 Kč měsíčně. U studentů soukromých vysokých škol jsou životní náklady dokonce v průměru 11 591 Kč měsíčně (bez školného). Za varující považují autoři výzkumu zejména skutečnost, že celkem 80 procent příjmů, z nichž studenti hradí náklady spojené se studiem, pochází od jejich rodičů a z vlastního výděleku, zatímco půjčky, stipendia a jiné zdroje finanční pomoci jsou zanedbatelné. Téměř polovina studentů (45 procent) přitom uvádí, že jejich finanční možnosti nestačí na pokrytí nákladů spojených se studiem. Necelá pětina studentů (18 procent) pak uvedla, že studium neúměrně finančně zatěžuje jejich rodiče. Zdroj a další informace viz www.msmt.cz/pro-novina-re/financni-pomoc-studentum-je-nezbytna.

Připravila -mav-

AFO 2010 má prvního významného hosta i novou grafiku

Již 45. ročník Mezinárodního festivalu populárně-vědeckého a dokumentárního filmu Academia film Olomouc (AFO) proběhne letos ve dnech 13.–18. 4. Tradičně bude program festivalu rozdělen do několika tematických bloků.

Vešle České a Mezinárodní soutěže, v jejímž rámci budou oceněny nejlepší populárně-vědecké filmy loňského roku, se jedná o sekci *Studio*, která nabízí divákům možnost nejen zhlédnout snímky, ale také spatřit jejich tvůrce, poslechnout si přednášku na aktuální témata, jež tyto filmy otevírají, a diskutovat o nich s odborníky.

Výběrová sekce *Pocita* bude letos věnována hlavnímu hostu festivalu, lordu Robertu Winstonovi, emeritnímu profesoru Imperial College London a jednomu z nejvýznamnějších popularizátorů přírodních věd a medicíny na světě. Škála odborných i zájmových aktivit Roberta Winstona je obrovská: je gynekologem a specialistou na léčbu neplodnosti (In vitro fertilizace – IVF), vedoucím výzkumného Ústavu vědy a společnosti v Londýně, dlouholetým moderátorem populárně-vědeckých pořadů britské televizní stanice BBC, autorem více než 300 vědeckých publikací, v nichž se zabývá nejen medicínou, nýbrž i sociálními a etickými otázkami spojenými s vědeckým výzkumem, a také bravurním hráčem na saxofon.

K dalším připravovaným tématům 45. ročníku patří pohled do světa autismu, fenomén čarodějnicství, anarchismus coby filozofický a kulturní směr, alternativní antropologie člověka a mnoho jiných. „Je už načase zvrátit tradiční představu vědy jako uzavřeného či nesrozumitelného prostoru a vědců coby jejich suhopárných arbitrů. Festival AFO je výstavním experimentem, který už několik let boří mýty o „neatraktivnosti“ vědy a skrze esteticky kvalitní snímky razantně ukazuje, že věda je především dobrodružstvím ducha a svrchovaným kulturním gestem,“ uvádí hlavní dramaturgyně festivalu Veronika Klusáková.

V rámci doprovodného programu se mohou návštěvníci festivalu těšit nejen na každoroční projekci filmů na náměstí či hudební vystoupení, ale rovněž

na výstavu fotografií zachycujících korunu vznikající při zatmění Slunce. Fotografické snímky byly vytvořeny brněnskými vědci a otiskl je dokonce i prestižní vědecký časopis *Nature*. Akreditace na festival Academia film Olomouc je navíc zcela zdarma.

„Stejně jako minulý rok bude udávat vizuální tvář festivalu grafické studio ReDesign. Po grafice z minulého roku hříbí horčičnými barvami bude 45. ročník oděn do tichého, temně modrého hávu se zářícími neony evokujícími nekonečné vesmírné hemžení i čarodějné hry s ohněm,“ dodává Klusáková. Více na www.afo.cz

Česká christologická a mariologická akademie na CMTF

V rámci Katedry systematické teologie na CMTF UP byla 8. 12. založena Česká christologická a mariologická akademie. Od tohoto dne začaly také fungovat webové stránky akademie (www.cchma.cz). Následujícího dne proběhlo první slavnostní setkání zakládajících členů akademie s vedením CMTF UP. Akademii je napojena na Mezinárodní papežskou mariánskou akademii v Římě, na jejichž webových stránkách (www.accademiamariana.org) nová česká akademie již figuruje.

Založení akademie je dílem především prof. Ctirada Václava Pospíšila, Th.D., který se stal jejím sekretářem. Předsedou nové akademie je PhDr. Štěpán Martin Filip, Th.D., a místopředsedou Dr. Ing. Eduard Krumpolc, CSc., Th.D.

Cílem akademie je podporování odborné teologické reflexe o Ježíši Kristu a Panně Marii, přičemž prvním úkolem bude zmapování české christologie a mariologie.

PhDr. Š. M. Filip, Th.D.

Opět proběhla soutěž o nejlepší PF 2010 pro Přírodovědeckou fakultu

V již tradiční soutěži vyhlašované děkanem PŘF za nejlepší grafický návrh s tématem PF 2010 zvítězila odborná asistentka Katedry buněčné biologie a genetiky Ing. Ludmila Ohnoutková, Ph.D. Z rukou děkana PŘF UP prof. J. Ševčíka obdržela poukaz na třídní pobyt pro dvě osoby v rekreačním středisku Přírodovědecké fakulty UP v Karlově a odměnu ve výši tři tisíce korun. „Ráda se věnuji výtvarným věcem po práci, mám to jako péknou relaxaci,“ sdělila autorka vítězného návrhu. Dalšími oceněnými byli Ivo Barteček, student Filozofické fakulty, a Jan Zemek, student Přírodovědecké fakulty. Celkem se IV. ročníku soutěže zúčastnilo 24 přihlášených studentů, zaměstnanců a absolventů s více než čtyřiceti návrhy.

-dp-, -red-

Jubilejní setkání autorů Vydavatelství UP aneb Třikrát „nej“ možná naposledy

Která díla, vydaná v roce 2012 ve Vydavatelství UP, považují jeho odborníci za velmi zdařilá? Patří mezi ně *Univerzita v Olomouci 1573–2009*,

NEJreprezentativnější dílo autorů prof. Jiřího Fialy, PaedDr. Zdeňka Kašpara, PhDr. Leoše Mičáka, prof. Miloslava Pojsla a PhDr. Pavla Urbáška. Publikace dokumentuje více než čtyřsetletý vývoj olomoucké univerzity. „NEJ“ z hlediska spolupráce autora s Vydavatelstvím získala za rok 2009 publikace *Populační ekologie. Struktura, růst a dynamika* autora prof. Emila Tkadlece (PřF). V této kategorii bylo hodnoceno zpracování rukopisu předloženého k vydání, spolupráce při korekturách i při distribuci. Ocenění za NEJvyšší náklad, konkrétně tři tisíce kusů, pak získaly publikace *Fyzika stručně a jasně* autorů doc. Hany Kolářové (LF) a doc. Romana Kubinka (PřF) a *Rukověť autora diplomky* dr. Heleny Kubátové (FF).

V průběhu tradičního setkání, které se v prostorách Vydavatelství UP uskutečnilo 15. 12., byly vyhodnoceny a oceněny také nejprodávanější kni-

hy z produkce jednotlivých fakult. Pro rok 2009 se k těmto zařadily *Dynamika smlouvy v deuteronomistickém způsobu* doc. Petra Chalupy (CMTF), *Staroslověnština v kontextu slovanských jazyků* Radoslava Večerky (FF), *Rekondiční a sportovní masáže* prof. Jarmily Riegrové (FTK), *Přehled anatomie člověka* doc. Alžběty Holibkové a doc. Stanislava Laichmana (LF), *Diplomové a závěrečné práce* doc. Drahomíry Holoušové (PdF), *Contemporary Issue in Business and Legal Matters* Iana Davida Bella Ba. (PF) a *Pisemné práce na VŠ se zdravotnickým zaměřením* doc. Kateřiny Ivanové (FZV).

„Taktó koncipované setkání jsme pro naše autory uspořádali podesáté a myslím si, že v nejlepším se má přestat,“ řekla Žurnálu UP RNDr. Hana Dziková, ředitelka Vydavatelství UP (na snímku), s odkazem na poměr mezi počtem rozeslaných pozvánek a počtem účastníků, kteří na tradiční setkání dorazili.

-map-, foto M. Otava

Historici z Filozofické fakulty prezentovali své významné publikace

Katedra historie FF UP uspořádala v polovině prosince slavnostní prezentaci svých tří stěžejních publikačních počínů za rok 2009. V prostorách budovy Na Hradě představili své monografie prof. Libuše Hrabové (na snímku vlevo), dr. Antonín Kalous a doc. Jaroslav Miller, Ph.D.

Účastníci setkání tak měli příležitost seznámit se s kritickou edicí středověkého kronikářského díla *Adam Brémský* (Praha: Argo 2009) prof. Hrabové, dále s monografií věnovanou polozapomenutému (rovněž) českému vladaři *Matyáš Rovín – uherský a český král* (České Budějovice: Veduta 2009) dr. Kalouse a rovněž s edicí jednoho z nejuspěšnějších děl na evropském knižním trhu 17.– 18. století *John*

Na GeoCupu opět velmi úspěšně

I v pátém ročníku dovednostní soutěže GeoCup, jejíž vyhodnocení proběhlo loni na konci listopadu na Technické univerzitě v Liberci, naši studenti ukázali, že se rozhodně neztratí v celorepublikovém srovnání. V kategorii „Mapová kompozice“ obsadil druhé místo Ondřej Růžička a třetí místo Jana Chrudimská. V kategorii „Analýza dat“ skončil na druhém místě Ondřej Veselý a v nové kategorii „GIS v praxi“ obsadil druhé místo Jan Doležal a třetí místo Roman Zbrank.

Soutěže se zúčastnilo více než 30 studentů z několika českých vysokých škol – ČZU Praha, UK Praha, ZČU Plzeň, UP Olomouc, VŠB Ostrava, TU Liberec a Letos se soutěže poprvé zúčastnili také dva studenti ze Slovenska z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Všem oceněným gratulujeme ke krásným výsledkům!

Další informace viz <http://gisday.tul.cz/index.php/2009091589/Program-aktuality/geocup09.html>.

-jb-, -red-

Barclay: *Argenis – Intelektuální zdroje evropského absolutismu* (Praha: NLN 2009) doc. Millera.

-red-, foto M. Otava

Z JEDNÁNÍ AKADEMICKÉHO SENÁTU UP

Akademický senát UP se na svém jednání 16. 12. 2009 zabýval především těmito tématy:

- Prorektorka pro záležitosti vědy a výzkumu prof. Jitka Ulrichová a prorektor pro záležitosti studia a studentů doc. Miroslav Chráská předložili AS UP *Informace k plnění Dlouhodobého záměru UP na rok 2009* v oblastech Rozvoj a uplatnění inovačního potenciálu výzkumu, vývoje a tvůrčí činnosti a Informační systémy UP. V průběhu diskuse se senátoři především dotazovali na výsledky auditu CVT UP a jejich implementaci. V této souvislosti padla zmínka o formálním ustavení Komise pro informační technologie UP s tím, že senátoři AS UP nejsou o jednání této komise informováni. Svým usnesením AS UP požádal rektora UP, aby dokončil formální ustavení Komise pro IT podle požadavku auditu CVT UP, a dále aby zástupce AS UP zúčastněný v Komisi pro IT pravidelně informoval senátory o jednání Komise pro IT na zasedání senátu. AS UP požádal rektora UP, aby o implementaci závěrů auditu CVT UP informoval senátory písemnou formou. Senátoři poté doporučili vedení UP využít při zpracování DZ UP závěrů z auditu CVT UP.
- V průběhu diskuse byly zmiňovány problémy s funkčností Portálu UP a webových stránek UP. Problém je spatřován v nepropojenosti webových a informačních stránek. Senátoři AS LF UP přijali usnesení, v němž žádají rektora UP, aby zajistil funkčnost elektronického systému komunikace na půdě UP. AS UP vzal na vědomí zprávy o plnění cílů DZ na rok 2009 v těchto oblastech: II. Kvalita a excelence akademických činností, IV. Rozvoj a uplatnění inovačního potenciálu výzkumu, vývoje a tvůrčí činnosti a V. Informační systémy UP.
- Kvestorka UP Ing. Henrieta Crkoňová předložila AS UP *Přehled investičních akcí realizovaných v letech 2004–2009* a hovořila o zdrojích financování jednotlivých investičních akcí. Senátoři požadují předkládat aktualizaci čerpání finančních prostředků na jednotlivé investiční akce. AS UP vzal na vědomí *Přehled investičních akcí realizovaných v letech 2004–2009*.
- *Vnitřní metodika financování projektů VaVpl na UP* – znamená vnitřní rámec garance financování projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU, a to v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace, prioritní osy 4. UP získala příslib na poskytnutí zdrojů na financování projektů ze zdrojů OP VaVpl-prioritní osy 4, a to do výše 934 mil. korun. Tyto finance budou využity na projekty LF – dostavba Teoretických ústavů a PdF – Vědecko-pedagogický areál PdF. Zástupci fakult jsou si vědomi změny způsobu sestavení rozpočtů fakult a UP jako celku na rok 2010 a na další léta včetně toho, že odvozy na centrální jednotky a centrální prostředky nepřekročí 21,6 % příspěvku A+B. Neuznatelné investiční výdaje budou hrazeny výlučně z vlastních zdrojů LF a PdF, uznatelné výdaje rozpočtů OP předkládaného LF budou do výše 100 mil. korun financovány v letech 2010–2019 z vlastních zdrojů LF, uznatelné výdaje ostatní – tedy do výše 216 mil. korun – budou hrazeny z centrálních prostředků FRIMu UP. Na pokrytí běžných rozpočtových výdajů požádá UP o revolvingový úvěr do výše 276 mil. korun. AS UP vzal na vědomí finanční závazky UP vyplývající z projektů OP VaVpl – prioritní osy 4 a způsob jejich krytí ze strany UP, ovlivní tvorbu rozpočtů UP v následujících letech. AS UP dále požádal rektora, aby zajistil metodicky a technicky archivaci projektů VaVpl.

Inspirace vetřelcem

Absolventi Katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UP umístili do Bezručových sadů netradiční sochy. Dva figurativní objekty, připomínající honičku vetřelců, vytvořili Jakub Cenkl a Petr Novák. Objekty vznikly v době jejich studií, v průběhu pracovního pobytu na Sýpce ve Vlčkově u Tišnova, kde Katedra výtvarné výchovy zastávala roli garanta výtvarné kvality.

„Autoři těchto objektů absolvovali vloni na podzim. Byli to výborní a talentovaní studenti,“ sdělil Žurnálu UP Mgr. David Medek, vedoucí ateliéru sochařství Katedry výtvarné výchovy PdF UP, a dodal, že skulptury jsou majetkem autorů a do parku byly instalovány bez vědomí katedry.

-map-, foto M. Otava

Upozornění redakce

Upozorňujeme, že v průběhu zkušebního období vychází Žurnál UP jako čtrnáctideník. Příští dvě čísla proto vyjdou takto: č. 13 – 29. ledna, č. 14 – 12. února. Od čísla 15, které vyjde 19. února, se ŽUP vrátí ke své týdenní periodicitě.

Redakce

Olomoucká refrakční chirurgie Akreditované pracoviště rozšíří služby očního lékařství v Olomouci

Oční klinika Lékařské fakulty Univerzity Palackého a FNOL v Olomouci patří v České republice ke špičkovým pracovištím, a to nejen spektrem poskytovaných služeb a paletou operačních výkonů, ale i přístrojovým vybavením. Výzkumná a léčebná se zaměřuje především na oblast onemocnění sítnice a sklivce, zejména pokud jde o výzkum a léčbu sítnicových vln. V poslední době však lékaři této kliniky věnují část své pozornosti také dynamicky se rozvíjejícímu podoboru očního lékařství, kterým je refrakční chirurgie. Ta je v drtivé většině prováděna v privátních očních centrech. FNOL v této souvislosti navázala spolupráci s olomouckým očním centrem TANA, jemuž Ministerstvo zdravotnictví ČR dalo na začátku tohoto roku souhlas akreditovaného pracoviště. Jaký význam má tato spolupráce? Co přinese studentům LF UP a jejich přednášejícím, kteří jsou mnohdy zároveň lékaři FNOL? Co je refrakční chirurgie? V následujícím rozhovoru nejen na tyto dotazy odpověděl doc. Jiří Řehák, přednosta Oční kliniky FNOL:

Co v očním lékařství znamená pojem refrakce, refrakční chirurgie?

Refrakce je poměr mezi délkou oka a jeho lomivostí. Pokud je poměr obou zmiňovaných veličin v normě, hovoříme o emetropii. Znamená to, že přicházející paprsek z nekonečna se při přizpůsobení oka různým vyklenutím láme optickými médii oka tak, aby ohnisko bylo přímo na sítnici. Tím jsou vytvořeny podmínky k ostrému vidění. Pokud tyto podmínky splněny nejsou, hovoříme o ametropii – neboli refrakční vadě. Je-li ohnisko před sítnicí, jde o krátkozrakost, je-li za sítnicí, jde o dalekozrakost. Tyto refrakční vady označujeme za sférické, což znamená, že porucha uvedených lomivostí je ve všech řezech stejná. Pokud porucha lomivosti ve všech řezech stejná není, hovoříme o astigmatismu. Korekci těchto refrakčních vad pak můžeme provést brýlemi, kontaktními čočkami nebo refrakčním chirurgickým zákrokem. Refrakční chirurgie je tedy invazivní metoda, která umožňuje tyto vady odstranit, a to nejčastěji intervencí na rohovce nebo uvnitř oka. Rohovkové zákroky se v současnosti provádějí především laserem*.

Refrakční chirurgie je součástí oboru Kataraktová a refrakční chirurgie?

Blízkost a provázanost těchto původně samostatných oblastí oftalmologie vznikla teprve v posledních letech. Sedmý zákal neboli katarakta je onemocnění čočky, při kterém dochází ke snížení její průhlednosti vedoucí v pozdějších stádiích až k úplné slepotě. Výsledkem řešení ještě v sedmdesátých letech byla tzv. afakie – odstranění čočky bez náhrady umělou nitrooční čočkou – a její nahrazení brýlovým sklem přibližně o hodnotě +10 dioptrií u člověka, který před zákrokem brýle do dálky nepotřeboval. Nešlo tedy v žádném případě o zlepšení refrakce, právě naopak. Dnešní technika zákroku umožňuje současně s odstraněním šedého zákalu řešit úspěšně i refrakční vadu. Speciálními difrakčními čočkami (např. ReStor, nebo pseudoakomodačními, např. Crystalens) se dá vyřešit současně i presbyopie – vetchozrakost, tedy snížená

schopnost zaostřit obraz do blízka. Možnost „doladění“ refrakce na emetropickou úroveň po implantaci nitrooční čočky na excimerovém laseru v případě malé nepřesnosti je pak další důvod pro prorůstání obou oblastí. Díky této provázanosti a potřebě řešit společně odborné problémy došlo ke spojení dříve relativně nezávislých podoborů do kataraktové a refrakční společnosti.

Co je příčinou refrakčních vad?

Přesná příčina jejich vzniku není známa. Rolí zde hraje multifaktoriální dědičnost. Multifaktoriálně dědičná onemocnění se v rodinách vyskytují častěji než v obecné populaci, ale v genealogii nelze prokázat znaky monogenní dědičnosti. Typickým příkladem tohoto typu dědičnosti je krátkozrakost. Děti krátkozrakých rodičů mají větší pravděpodobnost vzniku této vady než normální populace. Další pravděpodobnou, ne však zcela jasnou, příčinou, jsou civilizační vlivy, zvýšené nároky na práci do blízka, působení záření z monitorů všeobecně.

Jaké jsou výhody refrakčního chirurgického zákroku?

Jedním z hlavních důvodů, proč se lidé tomuto zákroku podrobují, je touha zbavit se nošení brýlí nebo kontaktních čoček, jak z důvodů estetických, tak i praktických. Z široké skupiny lidí má však jen relativně malá skupina pacientů čistě medicínskou indikaci – je to rozdíl v refrakci očí přesahující asi dvě dioptrie nebo nesnášenlivost kontaktních čoček. Z toho pak vyplývá i jeden z důvodů, proč je zaměření refrakční chirurgie spíše komerční záležitostí. Výhodou takového zákroku je ale vysoká přesnost, minimální výskyt komplikací a možnost opakování zákroku v případě opětovné progresy refrakční vady. Komplikace spočívají pouze v různé

Excimerový laser centra TANA pracuje metodou flying spot. Tato metoda umožňuje opracovat rohovku v tzv. 3D zobrazení (doposud to bylo pouze 2D). Ve spojení s topo – analyserem rohovky je pak možné odstranit individuální nerovnosti rohovky. Operuje MUDr. Ilija Šin.

dlouhé době přechodného diskomfortu po zákroku od 3 dnů někdy však až do 3 týdnů (ne zcela ostré vidění, bolest a světlolachost).

Oční klinika FNOL dosud prováděla pouze některé zákroky z oblasti refrakční chirurgie. A proto, abychom i my mohli používat zákroky excimerovým laserem, začali jsme spolupracovat s olomouckým privátním očním centrem TANA. Fakultní nemocnice v Olomouci uzavřela již dříve s tímto centrem, které v těchto dnech získalo souhlas MZ ČR k akreditaci pracoviště, bilaterální smlouvu.

V čem spočívají výhody spolupráce?

Tedy jestliže naši ambicí bylo, aby kvalita zrakové ostrosti byla po refrakčním zákroku na starších typech laserů srovnatelná s ostrostiti dosaženou brýlemi, tak díky tomuto laseru a díky lékařům s velkými zkušenostmi v tomto oboru, především zkušenosti prim. MUDr. I. Šina, dosahujeme v 92 % lepší kvality zrakové ostrosti než s nejlepší brýlovou korekcí. Spolupráce je výhodná nejen pro pacienty, ale přináší i další pozitivita. Jestliže se naši lékaři dosud museli připravovat k atestacím z oftalmologie, v oblasti refrakční chirurgie v Praze, nyní tak mohou činit i akreditovaném pracovišti přímo v Olomouci. Studenti medicíny LF UP pak v rámci praktických cvičení z oftalmologie mohou v tomto refrakčním centru shlédnout práci lékařů.

Připravila M. Hronová, foto archiv Oční kliniky

Doc. MUDr. Jiří Řehák, CSc., přednosta Oční kliniky LF UP a FNO, se vědecky a výzkumně orientuje na problematiku sítnice, zejména na problematiku okluze (trombózy) sítnicové vlny. Je autorem ve světě prioritního léčebného postupu v léčbě okluze větve sítnicové vlny – tzv. časná léčba argonovým laserem metodou arteriální konstriktie. Provádí mikrochirurgické operační zákroky jak na předním, tak na zadním segmentu oka – operace katarakty (šedého zákalu) a pars plana vitrektomie (oprava sítnice a sklivce). Klinikou vede od roku 1998. V roce 1991 obhájil kandidátskou disertační práci na téma „Kryochirurgická léčba neovaskulárního glaukomu“, a získal tak vědeckou hodnost kandidát lékařských věd. V roce 1996 se habilitoval na Lékařské fakultě UK v Plzni. Obhájil habilitační práci na téma „Okluze větve sítnicové vlny“. Přednesl 309 přednášek, z toho 32 v zahraničí, publikoval 98 původních prací, z toho 10 v časopise s impact faktorem; je spoluautorem jedné monografie (citační index dle WoS je 24).

Tradice olomouckého očního lékařství

Oční lékařství se v Olomouci přednáší studentům medicíny již od roku 1833. Okolo roku 1895 byla olomoucká Oční klinika počtem lůžek největší oční klinikou v tehdejších Rakousku - Uhersku a přilehlých německých zemích. Velmi dobré jméno pak získala pod vedením primáře **Eduarda Konrada Zirma**, jenž zde v roce 1905 provedl první úspěšnou transplantaci lidské rohovky na světě. Další velmi známou kapacitou Oční kliniky v Olomouci byl **prof. Václav Vejvodský**, který kliniku vedl v letech 1928 - 1970. Tento vynikající oční lékař získal pro své pracoviště velmi dobrou pověst v celé střední Evropě. Ze svých žáků vychoval další významné oftalmology. Na jeho počest pořádá Oční klinika v Olomouci každoročně celostátní Vejvodského olomoucký vědecký den.

*) Ze široké škály chirurgických postupů korekce refrakčních vad jsou v Evropských zemích a USA nejčastěji používány metody laserové refrakční chirurgie (CustomCornea, LASIK, PRK, LASEK, DTK), nitrooční chirurgické operace (RLE, implantovatelné nitrooční čočky, PRELEX), kombinace laserové a nitrooční chirurgie (Bioptika) a metody incizní chirurgie (AK). Pro každého pacienta je potřeba na základě typu a velikosti dioptrické vady, velikosti aberací vyššího řádu, věku, tloušťky rohovky, síře zornice, stavu čočky a sítnice, nároků a potřeb pacienta vybrat tu nejvhodnější operaci. Při využití všech možností moderní refrakční chirurgie je dnes možné korigovat téměř všechny refrakční vady očí s minimálním rizikem.

Noví profesori UP

Prezident republiky Václav Klaus na slavnostním setkání 18. 9. ve Velké aule Karolina v Praze jmenoval celkem 103 profesorů českých vysokých škol. Na návrh Vědecké rady UP převzali dekrety s účinností od stejného data také prof. Aloisie Pouličková, CSc. (PřF), pro obor Botanika, prof. Miroslav Janura, Dr. (FTK), pro obor Kinantropologie, a prof. Milan Kamínek, Ph.D. (FZV), pro obor Radiologie. První dva krátké portréty přinášíme v tomto čísle:

Prof. RNDr. Aloisie Pouličková, CSc.

Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky

Obor: Botanika

Vědecká a výzkumná specializace: Algologie (věda o sinicích a řasách)

Prof. A. Pouličková je autorkou/spoluautorkou 104 vědeckých publikací, z toho na Web of Science 37, citovanost: 107.

Významné publikace z posledních pěti let):

Pouličková, A., Mann, D.G. (2006): *Sexual reproduction* in *Navicula cryptocephala*. – Journal of Phycology 42:872-886

Pouličková, A., Mann, D.G. (2008): *Autogamous auxosporulation* in *Pinnularia nodosa* (Bacillariophyceae). – Journal of Phycology 44: 350-363

Pouličková, A., Mayama, S., Chepur, V., Mann, D.G. (2007): *Heterothallic auxosporulation, incunabula and perizonium* in *Pinnularia* (Bacillariophyceae). – European Journal of Phycology, 42:367-390

Zatím poslední kongresovou přednášku s názvem „Pseudocryptic diversity and cosmopolitanism in the freshwater diatom *Navicula cryptocephala* species complex“ proslavila v rámci 9th International Phycological Congress (Tokyo Japan) v srpnu 2009.

V současné době vede pět postgraduálních studentů v oboru Algologie.

Přednáší Systém a fylogenezi řas, Ekologii řas, Algologii speciální, Vybrané kapitoly z fylogeneze rostlin na Přírodovědecké fakultě.

Založila a je hlavním editorem mezinárodního vědeckého časopisu *Fottea* vydávaného Českou algologickou společností, který byl v roce 2007 vybrán Thomson Reuters na Web of Science a zařadil se mezi několik málo impaktovaných časopisů vydávaných v České republice.

Prof. MUDr. Milan Kamínek, PhD.

Lékařská fakulta UP, Klinika nukleární medicíny

Obor: Nukleární medicína (profesor v oboru radiologie)

Vědecká a výzkumná specializace: Nukleární kardiologie, maligní a nemaligní onemocnění skeletu

Prof. M. Kamínek je autorem/spoluautorem 76 vědeckých publikací, z toho v zahraničí 20; citovanost 139 (z toho 73 v SCI).

Významné publikace z posledních pěti let:

Meluzín J, Mayer J, Groch L, Janoušek S, Horňáček I, Hlinomaz O, Kala J, Panovský R, Prášek J, Kamínek M, Staniček J, Klabusay M, Kořístek Z, Navrátil M, Dušek L, Vinklárková L.: *Autologous transplantation of mononuclear bone marrow cells in patients with acute myocardial infarction: The effect of the dose of transplanted cells on myocardial function*. Am Heart J 2006;152(5):975.e9-15.

Kamínek M, Meluzín J, Panovský R, Janoušek S, Mayer J, Prášek J, Staniček J, Lukl J.: *Individual differences in the effectiveness of intracoronary bone marrow cell transplantation assessed by gated sestamibi SPECT/CT PET imaging*. J Nucl Cardiol 2008;15(3):392-9.

Lang O, Kamínek M, Trojanová H.: *Nukleární kardiologie*. Galén, Praha, 2008. ISBN 9788072624812

Zatím poslední kongresová přednáška zazněla na kongresu, který se pod názvem „Annual Congress of the European Association of Nuclear Medicine“ konal v Barceloně v říjnu 2009: Kamínek M, Meluzín J, Panovský R, Janoušek S, Ostránský J, Richter M, Lukl J, Metelkova I, Budíkova M, Koranda P, Mysliveček M.: *Three- and 12-month results of intracoronary bone marrow cell transplantation in patients with acute myocardial infarction: the capability of sestamibi SPECT/CT PET imaging to select patients with maximum benefit from therapy*.

Prof. M. Kamínek vede čtyři postgraduální studenty v oboru Zobrazovací metody. Přednáší v oboru Nukleární medicína na Lékařské fakultě a Fakultě zdravotnických věd UP.

-red-, foto archiv prof. Kamínka

Rektor UP

ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrčím dialog s posuzovateli jejich práce vyhlášíme

16. ročník veřejné literární soutěže pro studenty Univerzity Palackého

Podmínky soutěže: Předložit původní autorský text v jazyce českém nebo slovenském v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou ročníkem, studovaným oborem, domácí adresou a e-mailovým kontaktem. (Stranou se miní strojopis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhzech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 31. březen 2010.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena - 2 000 Kč, 2. cena - 1 500 Kč, 3. cena - 1 000 Kč. Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvojují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektor UP. Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2010 a zveřejněny v Žurnále UP.

Autoři vítězství prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektora Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc, obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Česká kineziologická společnost, Fakulta zdravotnických věd UP Olomouc, Fakultní nemocnice Olomouc, Společnost rehabilitační a fyzikální medicíny ČLS JEP si Vás dovolují pozvat na **jednodenní konferenci pro lékaře a fyzioterapeuty**

Forum kineziologie '010
o (staro)nových trendech v kineziologii, fyzioterapii a rehabilitaci

Program konference tvoří vyžádaná sdělení zainteresovaných autorů. Témata konference jsou oblasti, o kterých často mluvíme, přesto jim každý rozumíme různě. Školící akce je zařazena v systému vzdělávání ČLK a UNIPHY. Je garantována standardním počtem bodů pro lékaře a pro fyzioterapeuty.

Místo a termín konání: **22. 1. 2010 od 9 hodin**
v aule Filozofické fakulty UP, Křížkovského 8.
Podrobný program viz www.zurnal.upol.cz.

Hemato-onkologická klinika LF UP a nadace Haimaom pořádají pro lékaře hematologických a onkologických pracovišť

5. Moravské lymfomové symposium

Uskuteční se **29. 1. 2010**
v prostorách Auditoria maxima (č. 109)
Uměleckého centra UP od 9.00 hod.

Přírodovědecká fakulta UP, obor fyziky
pořádá
21. 1. 2010

Olomoucký fyzikální kaleidoskop

Akce zaměřená na popularizaci fyziky je určena především pro studenty středních škol. Návštěvníci mohou zhlédnout zajímavé fyzikální experimenty, navštívit fyzikální laboratoře PřF UP a poslechnout si řadu popularizačních přednášek o fyzice.

Místo konání:
nová budova Přírodovědecké fakulty UP
na tř. 17 listopadu 12.

Stipendium L'ORÉAL Česká republika pro ženy ve vědě

„Svět potřebuje vědu a věda potřebuje ženy“

Podpisem protokolu o spolupráci mezi Akademií věd, společností L'Oréal ČR a Českou komisí pro UNESCO byl vyhlášen nově, již 4. ročník stipendijního programu pro mladé a talentované vědkyně. Jeho cílem je finančně pomoci talentovaným vědkyním realizovat perspektivní vědecký výzkum s tím, že rozhodnutí o způsobu využití stipendia je plně na volbě laureátek.

I v novém ročníku mohou vědkyně získat až tři roční stipendia v částce 200 000 Kč pro každou z laureátek.

Uzávěrka letošního ročníku je posunuta na 31. 1. 2010.

Více informací naleznete na www.prozenyvevede.cz.

Lyžařská a snowboardová škola pro děti

Akademik sport centrum UP připravilo pro děti ve věku 6–15 let lyžařskou a snowboardovou školu, která bude probíhat formou víkendových výjezdů do Karlova v Jeseníkách.

Termíny: A: soboty 16. 1., 23. 1., 30. 1.
B: soboty 6. 2., 13. 2., 20. 2., 27. 2.
C: soboty 6. 3., 13. 3., 20. 3., 27. 3.

Program: Výuka lyžování a snowboardingu pod vedením instruktorů ASC UP, soutěže, hry na sněhu, závěrečný karneval, závody o ceny.

Cena: 1 600 Kč/turnus (tj. 4 výjezdy).

Informace a přihlášky: 585 636 451-52, asc@upol.cz, www.akademikolomouc.cz.

I v roce 2010 budeme OK...

Oddělení komunikace (OK) vzniklo na UP v roce 2007 a za poměrně krátkou dobu své existence se mu podařilo zrealizovat řadu nových projektů, které slouží nejen akademické obci, ale obrací se i na širokou veřejnost – na uchazeče o studium, obyvatele blízkého i vzdálenějšího okolí nebo třeba podnikatele či politickou reprezentaci.

Od minulého roku nově vychází reprezentativní magazín *Žurnál+* a byl spuštěn internetový zpra-

vodajský web *Žurnál Online*, na jehož stránkách měli zájemci možnost vidět mj. již několik živých přenosů, včetně přenosu setkání kandidátů na rektora s akademickou obcí. I tradiční tištěný *Žurnál UP* doznal celé řady grafických změn, které mají zpříjemnit jeho čtení.

Redaktoři oddělení vytvořili za rok 2009 80 tisíkových zpráv, které putovaly do všech důležitých redakcí v regionu i celé ČR. Podíleli se také na zpracování řady tištěných i multimediálních publikací určených různým cílovým skupinám – uchazečům o studium (*S námi se Uplatíte!*), studentům prvních ročníků (*Kudy Kam na UP*), absolventům (*Po škole*), a dalším (*Výroční zpráva UP* atd.).

Mezi další aktivity OK patří také příprava a realizace *Dne otevřených dveří* a expozic univerzity na

veletrzích vzdělávacích příležitostí především v Brně (*Gaudeamus*) a Bratislavě (*Akadémia*), příprava únorového *Akademického týdne* či aktivit souvisejících s významnými událostmi – loni především s otevřením nové budovy Přírodovědecké fakulty UP a s výročí 17. listopadu.

V novém roce má oddělení v plánu existující projekty rozvíjet a přicházet s novými nápady. Mezi priority bude patřit kromě vytvoření zbrusu nového webu UP také podíl na zavádění jednotného vizuálního stylu naší univerzity.

*Za oddělení komunikace UP
Mgr. R. Palaščík, vedoucí*

Databáze dostupné online

Univerzita Palackého má přístup do databází **Periodicals Index Online (PIO)** a **Periodicals Archive Online (PAO)**. Obě databáze poskytují vynikající informace ze společenských a humanitních oborů. PIO zpracovává 5255 časopisů z let 1665 - 1995; PAO obsahuje plné texty 425 časopisů z let 1802 - 1995. Bližší informace a přístup viz portál EIZ: <http://ezdroje.upol.cz>.

Díky programu MŠMT INFOZ má nyní UP přístup rovněž do databáze **International Index to Music Periodicals FullText** - viz portálu EIZ tj. na adrese: <http://ezdroje.upol.cz>. Databáze zpracovává více než 430 hudebních časopisů z 25 zemí světa. V současné době obsahuje asi 530 tis. záznamů s retrospektivou od r. 1874. -/s-

Nový studijní materiál k sexuální výchově

Tvorba studijního materiálu multimediálního charakteru, který spojuje digitalizované složky v interaktivní celek, se stala výsledkem řešení projektu z Fondu rozvoje vysokých škol pro rok 2009, jehož hlavní řešitelkou byla doc. Miluše Rašková, Ph.D., z Katedry primární pedagogiky PdF UP. Produkt projektu jako další nezbytný prostředek pro moderní výuku přispívá k prohloubení a zdokonalení profesní přípravy budoucích učitelů v oblasti rodinné a sexuální výchovy.

Tento nový studijní materiál, na kterém se podílela řada odborníků, vysokoškolských pedagogů, učitelů z praxe i studentů, bude pro všechny studenty příslušných oborů i další zájemce dostupný od ledna 2010 na webových stránkách Katedry primární pedagogiky (www.kpv.upol.cz). Vytvořením studijního materiálu multimediálního charakteru jsme podpořili zkvalitnění připravenosti učitelů k sexuální výchově. Studijní materiál je doplněn o vizualizaci specifických metodických postupů, které umožní nejen konfrontaci, ale i inspiraci pro využití sexuální výchovy v pedagogické praxi. Tímto způsobem se rozšířila možnost studia problematiky o názorný prostředek, který doplní řadu tištěných materiálů a publikací.

*PhDr. V. Hrdličková, Ph.D., spoluřešitelka projektu,
foto archiv autorky*

DĚNÍ KOLEM NÁS

Cena Pelikán

Cenu Pelikán 2009, kterou uděluje časopis *Listy* od roku 2004 za občanskou kulturu a politický dialog, převzala 15. 12. sále Centaurus RCO politoložka prof. Vladimíra Dvořáková, předsedkyně Akreditační komise a vedoucí Katedry politologie Fakulty mezinárodních vztahů VŠE. Předání ceny bylo spojeno

s rozmluvou na téma „Rozmach vysokoškolského vzdělání po r. 1989: Co jsme získali a co jsme za to zaplatili?“, které se kromě laureátky zúčastnili prof. Josef Jařab, evangelický farář Jan Šimsa, historik Jiří Vančura, redaktorů *Listů* Václav Žák (šéfredaktor) a Václav Burian.

Autorem plastiky pelikána, upomínající zakladatele *Listů* Jiřího Pelikána, je výtvarník - šperkař doc. Pavel Herynek, emeritní vedoucí ateliéru šperku na Katedře výtvarné výchovy PdF UP.

V předchozích letech převzali ocenění např. Jaroslav Šabata, Adam Michnik či Tadeusz Mazowiecki. -red-, foto M. Otava

Provedení upgrade stravovacího systému v menzách UP

V souvislosti s nezbytnou instalací nové verze internetového objednávače – webkreditu je bohužel nutné, aby někteří strážníci, kterým jejich heslo přestalo fungovat při objednávání z osobních počítačů, požádali o vygenerování nového osobního hesla. Pokud si hodlají objednávat jídlo přes portál UP nebo přímo na instalovaných objednávačích v jednotlivých výdejnách, není změna hesla nutná.

Změna osobního hesla je možná v pokladně hlavní menzy, případně na recepcích kolejí v areálu Envelopa a Neředín. Provozní doba hlavní pokladny v menze je po–čt 11.00–14.00, pá 11.30–13.30.

Děkujeme tímto za pochopení této mimořádné situace.

CVT a SKM UP

Fejeton

Návštěvníci

Na naši alma mater každoročně zavítá mnoho významných návštěvníků, kteří zde většinou pronesou přednášku, nebo se zúčastní besedy se studenty a akademiky. Jezdí sem umělci, vědci a samozřejmě také politici. Právě posledně jmenovaní si v uplynulém roce na Univerzitě Palackého doslova podávali dveře.

Jako první sem přijel zelený ministr školství Ondřej Liška se svou Bílou knihou. V té době byla ještě vláda koaliční, a tak pan ministr představil akademikům svůj recept na reformu školství, který hodlal prosadit ve sněmovně. Diskuse s akademiky a studenty byla zajímavá, vzrušená, argumentovalo se pro i proti, zkrátka to bylo velmi plodné odpoledne. Pan ministr odjížděl spokojen a plný nových dojmů. Bohužel jeho představy i Bílou knihu odvál víchřivý změň v podobě pádu vlády.

Jako druhý se na Univerzitě Palackého objevil bývalý premiér Jiří Paroubek. Ten přijel besedovat na téma Předsednictví ČR Evropské Unii a Lisabonská smlouva. Před zaplněnou aulou Právnické fakulty prohlásil například, že předsednictví je jedním z nejdůležitějších nástrojů pro prosazování zájmů jednotlivých členských zemí EU. Návštěva Jiřího Paroubka sklídila velký potlesk a byla nadmíru úspěšná. Naše předsednictví si bohužel příliš potlesku nevysloužilo a o úspěchu se asi také mluvit nedá.

Další bývalý premiér v pořadí byl známý důchodce z Vysočiny a objímač stromů Miloš Zeman. Na jeho vystoupení se sešly stovky studentů i pedagogů, aula Filozofické fakulty praskala ve švech a sedělo, leželo i stálo se všude, kde to jen bylo možné. Miloš Zeman hýřil vtipem a bonmoty, za což sklízel zasloužené ovace. Přidal i recept na řešení ekonomické krize a doporučil voličům, aby kroužkovali (nikoliv ptáky, ale kandidáty na volebních lístcích). Na dotaz jednoho ze studentů, zdali nechce kandidovat na prezidenta, odpověděl citátem ze Šimka a Grossmana: „Bydleli jsme ve vyřazené tramvaji v Záběhlicích až do roku 1950, kdy vůz musel znovu na trať. Já bych se nerad podobal této tramvaji.“ Nejnovější zprávy naznačují, že tramvaj znovu vyjíždí...

Otakar Motejl sice nebyl nikdy premiérem, ale zato kandidoval kdysi na prezidenta. Jako veřejný obhájce lidských práv čili ombudsman přijel diskutovat se studenty do rotundy Právnické fakulty. Probíralo se toho mnoho: české předsednictví EU, případný vstup Turecka do EU nebo výroky prezidenta Klause k EU.

Jan Švejnar se prezidentem o fous nestal, takže měl čas vystoupit před zcela zaplněným sálem Arcibiskupského paláce a promluvit na téma ekonomické krize. Popsal její příčiny, odhalil viníky, představil možná řešení. Jen určitě dobu, kdy krize skončí, si netroufne odhadnout. Tak si musíme počkat.

Na univerzitu měl přijet také Jan Fischer, ale nestalo se tak, protože se stal premiérem. Můžeme tedy předpokládat, že jakmile jím přestane být, na UP jistě zavítá.

T. Chalupa

Pamětníková úvaha nad paměťmi

V člověku je zřejmě zakódována touha zanechat nějakou stopu po sobě, než navždy odejde z tohoto světa. Projevem této touhy po omezené nesmrtelnosti jsou jak pyramidy, tak literární díla (Ovidius si je jist, že jeho básně jsou „kovu trvalejší“) a v něm důležité místo mají paměti či vzpomínky. Historie usiluje o zobecnění – není tomu tak dávno, co marxistická historie zobecnila středověk na vykořisťování poddaných feudály a novověk na vykořisťování dělníků kapitalisty. Kdo v této poslední éře žil, musel mít jisté pochybnosti o tom, zda je to celá pravda, protože věděl o kapitalistech, kteří za své postavili studentské koleje (podnikatel Josef Hlávka) a znal i batovské dělníky, kteří na svého vykořisťovatele nedali dopustit. Ale i dnes se najdou velkorysí zevšeobecňovatelé: V Literárních novinách ze 7. XII. jistá Tereza Spencerová v článku kárajícím Švýcary za referendum s výsledkem zamítnutí stavby mešit shrula středověk a novověk v jedné větě: „kolik desítek milionů křesťanskému fanatismu padlo za obět, asi nikdo nespočítá“. Mohl bych jí napsat, že jako absolvent VUMLU si pamatují, že soudruzi přednášející mluvili jen o statisících obětí fanatického křesťanství – a zda si tedy paní Spencerová ty desítky milionů neplete s činností Stalina.

Čtenář asi již ví, kam pisatel míří. Je potřeba zaznamenat osobní vzpomínky. Jednak aby opravili ona zevšeobecňování, jednak aby ukázali na osudy, které si mnozí potomci neradi připomínají. Těmito potomky teď mám na mysli členy KSČ. Po velkém tlaku veřejnosti pronesli omluvu za popravu dr. Horákové (s podotknutím, že doživotí byl by adekvátnější rozsudek). Ale nečetl jsem nikde omluvu např. za Dr. Antonína Sumu: jeho anglicky psanou knížku o příteli českého národa, hraběti Lützovovi, autor anglické knihy o české historii (mimořadně, kolik Čechů kromě Sumy v té době bylo schopno vydat něco v angličtině!), předal starosta Prahy Edisonovi při jeho návštěvě Prahy 1911. Sum, zaměstnanec ministerstva zahraničí jako předtím jeho otec, byl za druhé světové války osobním tajemníkem Jana Masaryka. Po Vítězném únoru byl odsouzen na 22 let, z toho strávil ve vězení 13 let, a po propuštění až do roku 1968 se musel žít jako komíník.

Habent sua fata libelli (Knížky mají své osudy) se říkalo, když knihy šly do stoupy (včetně skript Úvodu do historie Velké Británie). Ale ještě více platí Habent sua fata homines (Lidé mají své osudy).

Dnes se konečně začíná oceňovat i u nás tzv. orální historie. V Americe s tím začali, jakmile byly vynalezeny jednoduché nahrávací přístroje, a tak knihovny mají bohaté zvukové archivy výpovědí vzpomínek na otrokářství na Jihu, vzpomínek na původní život Indiánů, vzpomínek na hospodářskou krizi 30. let, vzpomínek vojáků ze všech válek.

S rozvojem vydávání knih po 2. světové válce se stalo na Západě běžným, že o jedné osobnosti nevznikla jediná biografie, ale dvě i tři (tykalo se kdeho, od anglických panovníků až po osoby ze současného veřejného života). U nás čtyřicet let bylo nemyslitelné, aby někdo vydal jiné než stranické paměti (Fierlinger apod.).

V anglistice existuje pouze hrst titulů v tomto žánru. Autor prvního anglického slovníku, profesor pražské univerzity V. A. Mourek, pověděl něco o svém životě jen ve dvou článcích, reagujících na jeho dvě úřední cesty do Skotska před 1. světovou válkou: pražská univerzita ho vyslala jako delegáta na oslavu výročí univerzity v Aberdeenu. Kromě popisu ceremonií jeho vzpomínková reportáž obsahuje poznámku o hezkých skotských studentkách v Aberdeenu. Když za pět let jej opět jako delegáta na oslavu do Glasgowu, jela s ním jeho skotská manželka. V popisu této ceremonie chybějí poznámky o hezkých skotských studentkách v Glasgowu. Nebo tam skutečně nebyly?

Druhé paměti z anglistiky jsou paměti zakladatele univerzitního oboru, Viléma Mathiesuse. Dočteme se zde mimo jiné, jak tehdy se dalo naučit anglicky – Mathiesus chodil na hodiny k duchovnímu evangelické církve, který v mládí si osvoji angličtinu během studia v kalvínském Skotsku. V této souvislosti doporučují třídní paměti spisovatele Broučků, Karafiáta, který tam také studoval.

První skutečné paměti napsal až vedoucí poválečné brněnské anglistiky, profesor Josef Vachek. Nazval je skromně „Vzpomínky anglisty“ a vydal je v málo známém nakladatelství – asi Akademie neměla zájem. Soustředil se hlavně na své vědecké kontakty s cizinou – asi si uvědomil, jaká vzácnost to tehdy byla, ale dočteme se i o jeho mládí a předuniverzitní dráze, např. jak se tři středoškolská kantoři složili na předplatné londýnských Timesů, a tak on dostával každé třetí číslo.

Profesor Vočadlo měl pohnutý život, ale bohužel sepsal jen vzpomínky na idylickou předválečnou dobu, kdy Karla Čapka provázal po Anglii a byl jeho tlumočnickem. Když zemřel, byl jedním z mála Čechů, o nichž Timesy uveřejnily nekrolog.

Poslední dva příspěvky osobností anglistiky jsou z Prahy, v obou případech však tyto životopisy jsou vlastně jen úvodem k prezentaci svého vědeckého nebo překladatelského díla. Autoři jsou profesori Jiří Stříbrný a Martin Hlécký.

Když jsem v mladém věku napsal první anglickou recenzi jakési knihy a dal ji přečíst prof. Poldaufovi, pravil: „Pane kolego, vy píšete ve stylu anglických recenzentů.“ – „Jaký je to styl?“, zeptal jsem se. „Nu, než dojdete k jádru věci, píšete o mnoha jiných příbuzných věcech.“ Obávám se, že i tento článek odpovídá Poldaufově definici, protože původně jsem chtěl psát jen o pamětech docentky Julie Novákové a profesora Peřiny.

Ale nyní už ad medias res. Opravdu musíme být vděční Univerzitě Palackého, že kromě orální historie, již se ujal dr. Urbášek, měla odvažu dokonce založit edici paměti učitelů UP. S úmrtím mnohých významných i zajímavých osobností historie jejich života je nenávrtně ztracena. Za komunismu totiž učitelská generace nikdy neprozrazovala podrobnosti ze svého života, jednak tehdy ještě platil přirozený generační odstup, jednak byla obava, že „cokoliv řeknete, může být použito proti vám“. Tehdy to platilo nejen u policie, ale i u kádrováků. Tak např. jsem neslyšel od prof. Poldaufa, ani jako jeho asistent, ani slovo o tom, jak prožil rok studia v Británii 1946–47, od doc. Rochowanské, jaké to bylo, když jako mladá studovala rok na univerzitě v USA. O tom, že prof. Cejp v mládí sjížděl s klubem zvaným „Vysokoškolský sport“ evropské řeky na kánoích, jsem se jen náhodou dočetl ve vzpomínkách jiného člena klubu.

U Julie Novákové editoři vybrali z rozsáhlejšího rukopisu, pokrývajícího celý život, jen roky jejího působení v Olomouci, 1948–1961. Škoda, že tím se ztratilo její mládí, protože tehdy se projevuje osobnost, vívem četby, zážitků, poznáním určitých. Nevím, zda její první četba byly antické pověsti. Moje první četba, resp. mamincino předčítání, byla povídka o zvířatech od kanadského spisovatele Ernesta Thomasona Setona. Ze by první seminář „anglicky mluvící svět je zajímavý“ padlo na úrodnou půdu již ve čtyřech letech?

Julii Novákovou jsem znal od vidění, ale nikdy neměl příležitost s ní promluvit – ostatně tehdy mladí čekali, že starší se iniciativně k nim skloní. Nepůsobila jako osoba nešťastná, usmívala se, ale jak známo, úsměv může být klamný. Teď vidím, že v podstatě to byl nešťastný člověk, protože její život neblaze ovlivnilo několik okolností: její obor byl malý (počtem posluchačů), za komunismu málo potřebný (neaktuální), navíc univerzité hrozilo rušení nebo přeložení do Ostravy, a last but not least, nepadla si do oka s vedoucím katedry. Ten požíval velké prestiže, měl mezinárodní ohlas. Při četbě tohoto jsem se musel poušmat, jak za komunismu se mezinárodním vědcem stal ten, kdo měl přednášky nebo něco publikoval ve východním Německu.

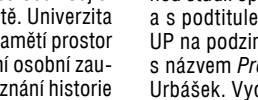
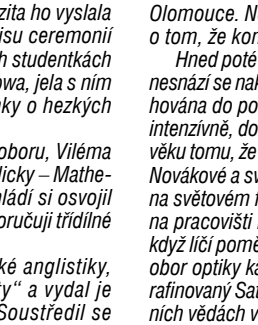
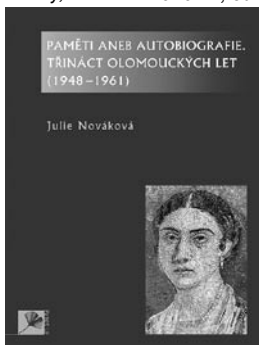
Co mi chybí v její autobiografii? Ač si psala záznamy pro sebe a nemínila je vydat, takže mohla psát otevřeně, není tu téměř zmínky o režimu (procesy se Slánským, kádrování na univerzitě, měnová reforma), zato podrobně se líčí výlety katedry se zpěvem „Hercegovina samá rovina“. Zdá se, že za 13 let nepřefčela jedinou knihu kromě věcí ze svého oboru, nebyla ani jednou v kině nebo na výstavě, nenahlédla do jediného z osmi kostelů v centru Olomouce. Nezájímalo ji, proč Cejp sápal sebevraždu. Nikdy nezapochoybovala o tom, že komunismus je to nejlepší pro nás.

Hned poté jsem četl paměti prof. Peřiny, světově proslulého optika, který s velkou nesnázi se nakonec dostal na studium (otec – kulak byl dva roky vězněn, rodina vystěhována do pohraničí). Píše podrobně o svém nelehkém mládí, překvapilo mne, jak intenzivně, dokonce závodně sportoval (já vděčím za svou zachovalost v pokročilém věku tomu, že jsem nikdy v životě nespotoval). Poučné je srovnání izolované éry Julie Novákové a svobodné éry: je úžasné, kolik dotyčný odborník mohl po 1989 předvést na světovém fóru vědy. Neméně poučné je to, jak jeden člověk za komunismu mohl na pracovišti brzdit talenty a ztrpčovat život podřízeným. Peřina si nebere servítek, když líčí poměry na PFF v Olomouci, a muž jménem Novák, původně důstojník, který obor optiky kádrově ovládal, je tu přilehavě prezentován jako přihlouplý, ale přitom rafinovaný Satan. Vůbec mě ale překvapilo množství intrik existujících tehdy v přírodních vědách v republice. Na anglistice v republice proti tomu byla idyla.

Jsem také rád, že jmenuje. Eufemismus byl charakteristický pro komunistickou éru: byly „maďarské události“, ne maďarské povstání, byla „cenová úprava“, ne zvýšení cen. Bohužel i dnes se více dovíme o obětech než o těch, kdo tyto oběti měli na svědomí – prokurátoři, soudcové, kádrováci.

Závěr už bude stručný. Děkujeme za obě knihy a přejeme slibné pokračování z iniciativy Vydavatelství UP, dr. Tomáše Hrbka a dr. Pavla Urbáška.

Prof. J. Peprník, CSc.

Edice Paměť UP

Ediční komise UP schválila statut ediční řady s názvem Paměť UP v září 2007 s cílem doplnit obraz rozvoje Univerzity Palackého o nezastupitelné, byť subjektivní svědectví těch, kteří z vnitřní potřeby nebo z vnějšího popudu sepsali či sepisují paměti související s jejich působením na olomoucké univerzitě. Univerzita Palackého touto edicí poskytuje autorům paměti prostor pro jejich publikaci. Považuje je, při vědomí osobní zaujatosti jejich autorů, za cenný pramen k poznání historie

UP a oborů na ní pěstovaných. Jde o ojedinělou edici v praxi českých vysokých škol. Impuls k vydávání paměti učitelů a vědeckých pracovníků UP vyšel od ředitele Archivu UP PhDr. Pavla Urbáška. První publikací byla komentovaná edice paměti klasické filoložky doc. J. Novákové, DrSc., kterou připravil a odbornou studii opatřil Mgr. Tomáš Motlíček. Pod názvem *Paměti aneb Autobiografie* a s podtitulem *Trináct olomouckých let (1948–1961)* ji vydalo Vydavatelství UP na podzim 2008. Vzpomínky a kronikářské zápisky profesora Jana Peřiny s názvem *Proměny doby* k vydání připravili PhDr. Tomáš Hrbek a PhDr. Pavel Urbášek. Vydavatelství UP ji vydalo na podzim minulého roku.

Z turisty poutníkem O životní cestě do Santiaga de Compostely se Štěpánem Byrtusem

„Když jsem dne 20. května 2009 vycházel z domu, nevěřil jsem sám sobě, že budu psát tyto řádky. Tehdy jsem mámě odevzdal klíče, objal ji a se slzami v očích jsem řekl: Mami, tak já jdu,“ vzpomíná ve své pozvánce na přednášku o svatojakubské pouti Štěpán Byrtus, student čtvrtého ročníku Rekreatologie FTK UP. Ke své cestě do španělského Santiaga de Compostela říká: „Šel jsem sám se sebou, křížem krázem Evropou čtyři a půl měsíce.“ Odpověď na otázku proč přináší následující rozhovor:

Jak se stane, že se člověk vydá na takovou cestu? Co vás k ní přivedlo?

Splnil jsem si svůj životní sen. Asi sedm let jsem totiž snil, že si jen tak sbalím batoh a půjdu... A našel jsem sám sebe, přátelství, věnoval se spiritualitě duše a nejpříjemnější formou se naučil jazyky. Skutečně tuto výuku jazyků považuji za nejpřirozenější. Na rozdíl od výměnných pobytů, které jsou výborné především pro svou finanční stránku, je tato forma

daleko svobodnější. A já k životu potřebuji svobodné rozhodování, nesedět na jednom místě a blížeji vidět svůj vývoj. Na cestě se každý den učíte. Ovšem jinak než ve škole. Já se chci učit a považuji tuto formu za úžasnou.

Odešel jste v květnu, došel v říjnu ...

Poutníkem se stáváte, učíte se jím být a necháte se postupem času unášet cestou. Najednou vám den připadá jako týden. Kdyby se mě někdo zeptal, co se stalo včera, tak bych nebyl schopen odpovědět. Stalo se toho mnoho. Člověk se mnohem více sžívá s přírodou, začnete zcela jinak vnímat čas a začínáte si všimát úplně jiných věcí. A když se vás pak někdo zeptá, co bylo včera, tak nejste schopni odpovědět. Protože si všimáte mnohem více věcí, stalo se toho pro vás tolik. Naše společnost je založena na plánování a vy jako poutník plánovat přestanete. Necháte se unášet časem a vzpomenete si na své zasuté schopnosti, např. intenzivně dokážete vnímat energii. Po určitém čase, kdy jsem šel sám, spal v otevřeném prostranství, na loukách, jsem najednou nebyl schopen spát s lidmi v jedné místnosti...

No dobře, ale v naší společnosti založené na plánování si v tuto chvíli každý řekne: Jak jste se vypořádal se školou?

Ze školy jsem vlastně utíkal. Už to byly tři roky, co jsem byl na jednom místě, a to mne ničilo. Veškerou

energii jsem dával škole, která však nenaplňovala mé očekávání. Díky cestě do Santiaga už dnes vím, že cokoli očekávat je špatně. Ale ptáte-li se na mé závazky spojené se školou, téměř vše potřebné jsem udělal v předtermínu a vytvořil jsem si podmínky pro to, abych mohl mít ještě jeden semestr volno. Chci vysokou školu dodělat. Ne ovšem pro to samé dokončení. Její dokončení mne musí nějak obohatit. Volný semestr mám pro motivaci.

Jak jste se na cestu připravoval?

Podle mne věci přicházejí tak, jak přicházejí mají. Já k životu moc nepotřebuji. Takže jsem se připravoval asi tak, že jsem na tuto cestu dva roky myslel. Pak jsem si koupil základní vybavení. V úterý jsem se nachystal, zhruba tak jako do školy, a ve středu vyrazil. Dnes bych to asi udělal stejně. Vlastně s jedním rozdílem. Batoh bych měl rozhodně lehčí. Vyrazil jsem totiž s dvaadvaceti kily na zádech. Záhy jsem pochopil, že to mé tělo nezvládne, a tak jsem v prvním beskydském lese zahodil štangle salámu od maminky a na jednom z patníků nechal několik knížek. Třeba někomu přišly vhod. Na váhu cca osmnáct kilo se mé tělo již bylo schopné adaptovat.

Můžete svou trasu letmo přiblížit?

Šel jsem tři týdny, než jsem opustil ČR. To jsem šel jako turista, neboť jsem měl naplánováno, kam každý den dojdu. Kdybych šel jako poutník, tedy se s lidmi zastavil, kde by byla potřeba pomoci, pomohl, šel bych i tento úsek dále. Přešel jsem pak Rakousko, Lichtenštejnsko, Švýcarsko. Oblast Švýcarska jsem prošel středem, kde není tolik měst. V nádherné francouzské krajině jsem ušel asi tisíc kilometrů. Ve Francii jsem se pak napojil na historickou část svatojakubské cesty, která vede přes oblast španělského Baskicka, horského pásma Pyrenejí, až do Santiaga de Compostely.

Který úsek byl fyzicky nejtěžší?

Velmi těžké bylo vypořádat se s Alpami. Představte si, že jdete ve vlhkém prostředí, spíte v mokru, vstáváte za mokra. Jdete tak dva týdny, je mlha a prší, mokré věci tedy nevysušíte. A pak si představte přechod mezi Švýcarském a Francií a to, že jdete do horka... Jdete asi týden dehydrovaný podél cesty. Na tento úsek si pamatuji jen matně...

Jak po cestě lidé reagovali na to, že jste poutník?

Procházíte-li např. malou vesnici, vždy se někdo najde, kdo za vámi přijde a zeptá se, co tu děláte. Jste-li otevřen pozitivně a máte úctu k zemi, v níž se nacházíte, lidé to velmi citelně vnímají. A když jim

pak řeknete, kam jdete a odkud, kolik kilometrů máte před sebou a kolik jste už ušli, většinou se rozzáří a s údivem se ptají: To lidé dnes ještě dělají? A pak mají tendenci se rozdat.

A co moment krize?

Krizí bylo samozřejmě hodně. Z fyzické stránky je dobré dát si pozor na to, že člověk hodně zhubne. Po cestě hodně trpí křížové vazy, počítejte se spousty puchýřů. Poznal jsem ale, že s dennodenní pohybovou aktivitou se tělo neuvěřitelně regeneruje. Pamatuji si na dny, kdy jsem byl dehydrovaný, zcela jistě jsem měl úžeh a po jednom ibuprofenu a chvíli spánku jsem byl schopen v cestě pokračovat. Krize však přichází i po stránce duševní. Extrémní osamocení učiní své. Učíte se být sám se sebou, a to je někdy velmi těžké. Jdete např. týden a nepotkáte živou duši. Když si na chvíli sednete, jste rádi, že si můžete popovídat například s krávy. Může se vám tento styl života však tak zalíbit, že zvažujete, zda se vůbec vrátíte... Já dnes můžu říci, že miluji samotu a miluji lidi.

Který zážitek byl pro vás největší?

Záleží na tom, na co se konkrétně ptáte. Zážitků mám spousty. Největší jsou však ty, kdy se mi lidé „otevírali“. A to se stávalo hodně často. Vzpomínám na úžasný pocit štěstí, když mi lidé podávali jídlo... To bylo hodně silné. Svatojakubská cesta není cesta extatických duchovních zážitků, je to cesta pokory, obětí, vytrvalosti a otevřenosti.

A neměl jste někdy chuť to vzdát?

Ne. Když mi na něčem záleží, nevzdávám se.

Jaký jste pak měl pocit v cíli? Jaké je Santiago de Compostela?

Santiago je zvláštní, staré místo, které má energetický náboj. Nic velkého jsem ale neočekával. Nechal jsem se unášet tím, jak na mne toto místo působí, ale žádnou extázi jsem neprožíval. Byla to pro mne spíše chvíle rekapitulace cesty. Účastnil jsem se mše ve zcela zaplněném sále katedrály společně s ostatními, kteří dorazili do Santiaga. Vlastně až nyní, s odstupem času, si uvědomuji, o čem všem tato cesta byla. Člověku mnohé dochází až zpětně.

V rámci této mše se sděluje, kdo absolvoval svatojakubskou pout?

Když přijdete do Santiaga, odevzdáte pro oficiální uznání pouti v poutnické kanceláři průkaz o cestě. Do něj sbíráte po cestě razítka, která obdržíte na určitých místech spojených s ubytovnami pro poutníky. Já jsem sbíral razítka jen na těch místech, která pro mne byla něčím významná. Věřící lidé mají nádherně vyzdobené průkazy, ostatní mají pak jednodušší s vyobrazením sv. Jakuba. Pro mne toto ale nebylo až tak důležité. V tu chvíli tak registrují vaši národnost a ta se sděluje v rámci mše. Přesto, že nejsem věřící, absolvoval jsem tuto mši s chvalozpěvy, motlíbami a poděkováními tříkrát.

Jaký je život v ubytovně?

Proběhne motlíbna, najíte se a jdete spát. Může tam být shromážděno i dvanáct lidí. Druhý den pak pokračujete ve své pouti ...

Můžete pokračovat společně ...

Můžete a nemusíte. Traduje se to, že pokud máš někoho potkat, potkáš ho na cestě. Člověk se neuvěřitelně otevírá v komunikaci. Hovoříte o důležitých věcech s lidmi, které jste v životě neviděli – a pak
Dokončení na str. 9

Osvětim – otazník i vykřičník

Katedra českého jazyka a literatury PdF UP realizovala v listopadu 2009 poznávací zájezd do polské Osvětimi. Cílovým místem se zájemcům z řad studentů i vyučujících stal světově proslulý památník obětí 2. světové války. Akce byla pojata jako exkurze k výuce české a světové literatury 20. století. Za cíl si kladla prohloubit znalosti budoucích pedagogů o holocaustu a poskytnout jim cenný bezprostřední kontakt s pravděpodobně nejvýmluvnějším svědectvím nejzloubnější ideologie minulého století. V ponurém listopadovém dni se tak mnohým účastníkům exkurze před očima zhmotnily výjevy, které doposud znali pouze z knih, televizních dokumentů či hraných filmů. Téma koncentračních táborů a židovského údělu představuje přirozeně také otázku literární, ale je zejména trvalým apelem obecně lidským, se kterým se budou vyrovnávat všechny následující generace.

Součástí cesty do Polska byla též prohlídka unikátních solných dolů ve Wieliczce, jež jsou zapsány na seznamu světového dědictví UNESCO.

Mgr. M. Malenovský, PdF, foto archiv katedry

Do nového roku 2010...

Nedávno se mně úplně omylem dostala do rukou kniha „Klíč“, kterou napsal Joe Vitale v roce 2007. Svým obsahem navazuje na několik knih, které se věnují pozitivnímu myšlení, síle kladné myšlenky a zlepšení vztahů mezi lidmi. Kniha začíná krédem optimisty, které se mi líbilo tak moc, že jsem se musela s Vámi o něj rozdělit. Pokud by se nám všem podařilo podle něho chovat, mnoho situací na univerzitě by se řešilo s větším nadhledem, zaniklo by zbytečné oni proti nám, my proti nim, nebyl by prostor pro sobectví a pomluvy a nedůstojné manipulace. Stopercentně to určitě nepůjde, ale můžeme se o to alespoň pokusit.

S přáním vše nej do nového roku.

Krédo optimisty

CH. D. Larson. Your forces and how to use them 1912
Slíbte si, že budete:

- tak silní, že Vám nic nenaruší mír v duši;
- všem vykládat o zdraví, štěstí a úspěchu;
- všechny přátele přesvědčovat, že v nich něco je;
- na všem vidět tu lepší stránku a naplňovat svůj optimismus;
- myslet jenom na to nejlepší, pracovat jenom pro to nejlepší a očekávat jenom to nejlepší;
- stejně nadšení z úspěchu druhých, jako jste nadšení z úspěchu vlastního;
- zapomínat na chyby z minulosti a budete se snažit o větší úspěchy v budoucnosti;
- pořad veselí a na každého živého tvora, kterého potkáte, se usmějete;
- věnovat zdokonalování své osoby tolik času, že Vám nezůstane čas kritizovat jiné;
- natolik velkorysí, abyste se netrápili, natolik šlechetní, abyste se nezlobili, natolik silní, abyste se nebáli, a natolik šťastní, abyste si nepřipouštěli problémy;
- na sebe myslet jen v dobrém a tuto skutečnost budete hlásat celému světu - nikoliv hlasitými slovy, ale velkými činy;
- žít ve víře, že celý svět máte na své straně, pokud dostojíte tomu nejlepšímu, co ve Vás je.

Doc. E. Sovová, Ph.D., MBA,
členka Akademického senátu UP

O životní cestě do Santiaga ...

dokončení ze str. 8

jdete dál svou cestou. Toho člověka pak už třeba nikdy nepotkáte. Dali jste si to, co jste si měli dát. A pak se vaše cesty zase rozdělí...

Myslím, že pater František Lizna absolvoval svatojakubskou pouť několikrát a snad si tím pomohl od velmi těžké nemoci. Co si o tom myslíte?

Věřím tomu. Jakýkoliv fyzický projev nemoci má svou psychickou příčinu. Emocionální jev může nastartovat cokoli. Víím, že naše tradiční, západní, medicína takto nemoc nevnímá, ale já věřím tomu, že pozitivní energie, spiritualita a denní aktivita zmůže mnohé.

Absolvoval byste tuto cestu znovu?

Ano. Mám v plánu v těchto cestách pokračovat. Nyní přemýšlím o cestě do Santiaga kolem severního pobřeží. Také ale plánuji cestu na Yukon, na západě sousedící s Aljaškou. Je to nesmírně energetické místo. Chtěl bych tam natočit dokument a psát pro sebe články. Až dokončím školu, rád bych se také vydal na kole na východ, do Japonska.

S jakou reakcí jste se setkal po své přednášce na domovské Fakultě tělesné kultury?

S velmi příjemnou. Ti, kteří přišli, totiž viditelně o tom, co jsem říkal, přemýšleli. A to je pro mne nejcennější. Ceníím si toho, když se mi v lidech podaří probudit zájem, když je nějaká událost vede k tomu, že přemýšlejí sami o sobě. Já o sobě přemýšlím neustále, nemůžu vypnout...

Ptala se M. Hronová, foto archiv Š. Byrtuse

Ještě k dvacátému výročí...

Ta krátká vzpomínka M. Štainera na předposlední stránce Žurnálu UP č. 10 by opravdu neměla zapadnout tak, jako zapadly do ztracena některé jiné články týkající se situace na Pedagogické fakultě. Martin Štainer zde vyslovil to, co cítí mnoho lidí, kteří trochu poměry na této fakultě znají. Ano, akademická obec PdF by se měla stydět za svou krátkou paměť. Ano, děkanka fakulty patřila mezi ty představitelky komunistické moci na fakultě, na něž M. Štainer vzpomíná. Když jsem se jednoho svého přítele z fakulty tehdy ptal, jak to, že je jí po převlečení kabátu dávana taková volnost ke strmé kariéře, odpověděl mi, že je schopná pracovnice. Po čase, když z fakulty odešel, mi rezignovaně řekl – měl jsi pravdu, byla to chyba.

Před pár lety jsem se ozval, když můj přítel J. Slavotínek musel odejít z PdF, přestože patřil nesporně k nejkvalitnějším učitelům a mnoho studentů spontánně podepsalo petici proti jeho odchodu. Rektor tuto petici dal fakultě zpět k prošetření (!), a výsledek tím byl předem jasný. Slavotínek žije „z ruky do úst“ a jeho kultivované pořady, které mohly obohacovat naše studenty, dodnes na jeho přednášky vzpomínající, lze dnes jen občas slyšet na ČR 3 – stanici Vltava. Ti, kdo se na jeho odchodu podepsali, určitě nevědí, co znamená obracet každou korunu...

Situaci na PdF jsem sledoval i v polemikách na stránkách ŽUP a také při občasných rozhovorech s lidmi z fakulty. Víím tak, že po některých plánech na

vybudování téměř samoděržaví v duchu někdejších stranických struktur (jistě osvědčených) se objevily návrhy na odvolání děkanky. Včas svou „reorganizaci“ fakulty zastavila a v tichosti pracovala na svém znovuzvolení. Přesto prošla o jediný hlas, možná hlas právě té studentky, která byla v důsledku zpochybnění výsledků doktorské přijímací zkoušky vyšachována z možnosti stát se, jako řádně zvolená první náhradnice do studentské části senátu, po uvolnění jednoho místa jeho členkou a podílet se na volbě (o tom psala v ŽUP doc. Hornová).

Při setkání někdejšího studentského stávkového výboru, o němž píše M. Štainer, několik učitelů dostalo od studentských představitelů „za mimořádnou pomoc v průběhu destrukce socialistického zřízení certifikát profesionálního revolucionáře (s nárokem na cokoli)“. Šlo jistě o recesi, nicméně sám pro sebe ji beru vážně, a proto vyzývám pana rektora, aby prof. Ludíkovou odmítl jmenovat děkankou pro další funkční období. Nedělám si iluze, že by případná nová volba dopadla jinak; senát se sotva do té doby změní, ale snad se alespoň někteří jeho členové, ve kterých dosud existuje pocit odpovědnosti, zamyslí nad tím, k čemu vlastně svou volbou napomáhají. Martin Štainer to těm mladším, kteří o minulosti mnoho nevědí, řekl na rovinu. Ty starší, kteří „zapomněli“, možná přiměl ke zpytování svědomí. Mají-li jaké.

RNDr. J. Tillich, pamětník

Pour felicité

K nejpůvabnějším z „péefek“, která na konci loňského roku doputovala na adresu Žurnálu UP, bylo inspirativní připomenutí „starých časů“ prof. Jiřího Fialy, CSc., z Katedry bohemistiky FF UP:

p. f. 2010 Jiří Fiala

„Zprošťovací karta z přání štěstí k novému roku 1840. Litografováno u Škarnicla a Domka v Olomouci.“
Dolní náměstí v Olomouci, konec 30. let 19. století.

Když se v prvních desetiletích 19. století stalo zvykem doručovat novoroční blahopřání, přičemž doručovatel očekával, že obdrží spropitné, objevily se též „zprošťovací karty“, jež měly chránit před nežádoucími gratulanty. Tyto karty bylo možné získat za složení milodarů ve prospěch městské chudiny a upevňovaly se na domovní dveře. V roce 1829 učinila farnost ve Schottenfeldu v 7. vídeňském obvodu podle příkladu města Klagenfurtu první pokus „toliko ceremoniální a přitom dotěrná přání štěstí k novému roku obrátit k dobru chudých“. Dárci poté užívali svá jména zveřejněná v tištěném seznamu. Další farnosti, sociální ústavy a magistrát města Vídně vzápětí tento postup akceptovaly.

(Podle Helgy Marie Wolfové, Das neue BrauchBuch, Wien 2000, s. 64)

Co byste popřáli Univerzitě Palackého do roku 2010?

Ing. Martin Tesařík, hejtmán Olomouckého kraje, člen Správní rady UP:

Přeji Univerzitě Palackého, aby nové vedení navázalo na zkušenosti svých předchůdců, a současně přineslo do vztahů uvnitř univerzity i navenek novou dynamiku. Nacházíme se v období silné finanční krize, kdy nedostatek prostředků doléhá nejen na veřejný život, ale i do všech ostatních oblastí včetně vysokého školství a vědy. Proto jsem rád, že Zastupitelstvo Olomouckého kraje vyšlo vstříc požadavkům Univerzity Palackého a uvolnilo na její projekty v roce 2010 částku 9 miliónů korun. Osobně si budu přát, aby i Správní rada UP, jejímž jsem členem, uplatnila větší vliv při rozvoji aktivit univerzity, a to zejména svou zkušeností, kontakty a ekonomicko-politickým potenciálem. Je naší odpovědností, abychom své možnosti a zkušenosti využili tak, aby Univerzita Palackého a její absolventi byli jedni z nejlepších v ČR, a tím také uspěli v mezinárodní konkurenci. Osobně budu při všech jednáních sledovat zejména tento cíl. Chtěl bych všem poděkovat za spolupráci v roce 2009 a současně popřát do roku 2010 zejména zdraví, spokojenost, ale i naplnění výše uvedených cílů.

Prof. Jindřich Štreit, Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity, člen Vědecké rady UP:

Univerzitě Palackého přeji takové podmínky, které umožní její další rozkvět.

Prof. Pavel Zatloukal, ředitel Muzea umění Olomouc, člen Vědecké rady UP:

Univerzitě Palackého bych do roku 2010 popřál to, co celé české společnosti, a tedy to, co je nejspíše nesplnitelné: lepší politiky, a proto i lepší voliče.

Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský, místopředseda Správní rady UP:

Univerzitě se řada věcí daří, jako třeba rozvojové projekty. Přeji univerzitě, aby se je podařilo dobře realizovat. Ale jde o víc. Univerzita nejen vzdělává, ale formuje elitu příštích generací. Proto moc přeji úspěchy v překonávání přehnaného individualismu, osobní zájem a vlastní podíl na společném dobru spojený se zodpovědností za budoucnost. Kéž vyučující i zodpovědní pracovníci UP dají studentům příklad angažovaného úsilí pro společné dobro celé univerzity.

Prof. Petr Fiala, Ph.D., rektor Masarykovy univerzity Brno, předseda České konference rektorů, člen Vědecké rady UP:

Vysoké školy vstupují do roku 2010 ve zvláštní situaci. Na jedné straně se musejí potýkat s důsledky snižujících se veřejných financí a pohybují se ve složitém a nepřehledném legislativním a politickém prostředí, na straně druhé mají právě v této době neopakovatelnou šanci na vybudování kvalitní výzkumné a výukové infrastruktury z prostředků evropských strukturálních fondů. Učinit z hlediska budoucnosti správná a odpovědná rozhodnutí a dobře využít všech strategických výzev není za těchto okolností snadné. Univerzitě Palackého v Olomouci proto do roku 2010 především přeji, aby její nové vedení v čele s prof. Mašlánem našlo optimální cestu mezi výzvami a riziky a vedlo tak Univerzitu Palackého mezi úspěšné evropské vysokoškolské instituce. Oběma našim vysokým školám přeji, aby se dosavadní úzká spolupráce Univerzity Palackého a Masarykovy univerzity nadále úspěšně rozvíjela ku prospěchu moravských regionů a vědy a vzdělanosti v České republice.

Připravila -mav-

-inzerce-

**UNIVERSITAS
PALACKIANA
OLOMUCENSIS**

Rozšíření kvalifikačních kompetencí absolventů doktorských studijních programů na LF UP. CZ.1.07/2.3.00/09.0020

Projekt inovuje a zkvalitňuje všeobecnou přípravu studentů DSP na Lékařské fakultě Univerzity Palackého s cílem zvýšení jejich kompetencí pro lepší uplatnitelnost v připravovaných vědecko - výzkumných kapacitách a zároveň na všeobecném trhu práce úzce souvisejícím s oblasí biomedicíny.

Základní kurz řeší problematiku:

- Grantových aplikací na národní a mezinárodní úrovni
- Ochrany výsledků
- Prezentace výsledků a marketing
- Etiky biomedicínského výzkumu
- Správné klinické praxe

Experimentální kurz pak umožní studentům získat praktické zkušenosti s metodami molekulární biologie využívané v oborech:

- Onkologie
- Mikrobiologie
- Patologie
- Genetika

Qakom
kvalifikace & kompetence

UNIVERZITNÍ KALENDÁŘ

LEDEN

21. 1.

Poslanec Antonín Cyril Stojan podal v roce 1919 Národnímu shromáždění ČSR návrh, aby se olomoucká bohoslovecká fakulta stala Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultou a aby při ní byly zřízeny další stolice (katedry).

22. 1.

Děkan Jan Hejčl byl v roce 1919 přijat prezidentem Tomášem Garriguem Masarykem. Představil se také ministři školství a národní osvěty Gustavu Habrmannovi a Prokopu Drtinovi. Současně složil slib věrnosti Československé republice do rukou ministra školství a národní osvěty Gustava Habrmanna.

23. 1.

Akademický senát UP přijal v roce 1991 usnesení o zahájení činnosti Právnícké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

24. 1.

František Michael svobodný pán Šubíř z Chobyně předložil v roce 1728 prostřednictvím moravského zemského sněmu císaři Karlu VI. memorandum navrhuující zřídit na olomoucké univerzitě fakultu lékařskou a právníkou.

31. 1.

Na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě byl v roce 1924 zřízen lektorát řečtiny.

Připravil -th-, foto archiv Odd. komunikace

Žurnál UP, týdeník. Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 OLOMOUC, IČO 61989592. Redakce: tel. 585 631 781, 585 631 782, fax 585 222 731, e-mail: velena.mazochova@upol.cz, milada.hronova@upol.cz, http://www.zurnal.upol.cz. Roč. 19, 2009/2010. Odpovědná redaktorka V. Mazochová. Výkonná redaktorka M. Hronová. Jazyková úprava T. Chalupa, O. Martinek. Technická redakce M. Cyprová. Členové redakční rady: T. Opatrný (předseda), L. Bartková, M. Cajthaml, F. Dienstbier, J. Fiala, V. Karásková, M. Kolář, M. Malacka, V. Mihál, P. Neumeister, L. Špirudová, P. Urbášek. MK ČR E 12524. Tiskne Polygrafické středisko Vydavatelství UP. Uzávěrka 11.1. 2010. Vychází 15. 1. 2010. Uzávěrka příštího čísla 25. 1. 2010. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpným závodem Severní Morava, č.j.: 3185/95-P/1 ze dne 21. 11. 1995.